

Jane ja Aatos Erkon säätiö

TOIMINTAKERTOMUS 2016

SÄÄTIÖ

Jane ja Aatos Erkon säätiön ensisijaisena tarkoituksena on tekniikan ja taloustieteen sekä lääketieteen tutkimuksen ja opetuksen edistäminen ja tukeminen. Säätiön tarkoituksena on myös taiteen ja kulttuurin sekä urheilutoiminnan ja ruumiillisen kasvatuksen ja hyvinvoinnin edistäminen Suomen kansakunnan etujen mukaisesti.

Säätiön säädekirja heijastaa perustajiensa, ministeri Aatos Erkon ja rouva Jane Erkon arvomaailmaa ja tavoitteita. Perustajien työn ja henkilökohtaisten lahjoitusten ansiosta säätiö toteuttaa säännöissä mainittua tarkoitusta suomalaisen tieteen, taiteen ja kulttuurin tukijana.

SÄÄTIÖN TARKOITUKSEN TOTEUTTAMINEN

Avustuksia 27 miljoonaa euroa tieteelle, taiteelle ja yhteiskunnalliselle toiminnalle.

Lääketieteelle 16,2 miljoonaa euroa. Avustuksia muun muassa kansantautitutkimuksen edistämiseen koirien avulla ja Turun puutiaispankille.

Teknologialle 5,6 miljoonaa euroa. Tulevaisuuden tekijät – haku / Suurin avustus Aalto yliopiston 5G teollisen internetin kehittämiseen.

Kulttuurille 2,9 miljoonaa. Kansallisgallerian säätiöpääoman kartuttamiseen miljoona euroa ja suomalaisten naistaiteilijoiden näyttelyn järjestämiseen New Yorkissa 2017.

Helsinki Missiolle rahoitus Kaupunkilainen köyhyys tänään – tutkimukseen.

Myönnetyt avustukset sekä tilastotiedot säätiöstä toimintakertomuksen liitteenä.

SÄÄTIÖN SIJOITUS – JA VARAINHOITO

Säätiökonsernin varallisuuden markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 1063 miljoonaa euroa (2015: 876 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 90 % (91 %), korkosijoitusten 9 % (8 %) ja asunto-osakkeiden 1 % (1 %).

Sijoitusten tuotto vuonna 2016, huomioiden realisoimaton markkina-arvojen muutos, oli 24,9 % (6,8 %). Poikkeuksellisen korkea vuosituotto johtui Sanoma-osakkeen kurssinoususta.

Vuoden 2016 tilikauden ylijäämä oli 104,1 miljoonaa euroa (alijäämä 38,1 miljoonaa euroa). Tilikauden tulos ilman pysyvien vastaavien sijoitusten (Sanoma Oyj) realisoitumattomia arvomuutoksia oli 12,3 miljoonaa euroa alijäämäinen (alijäämä 12,0 miljoonaa euroa).

SÄÄTIÖN AVUSTUSTOIMINTA

Avustusten kohteet on valittu säädekirjan tavoitteiden mukaan ja säädekirjan laaja tarkoitus on otettu huomioon päätöksenteossa. Hallitus on jatkanut perustajien luomaa käytäntöä myöntää avustuksia suurempiin, kansainvälisesti korkeatasoisiin hankkeisiin.

Tieteellisen tutkimuksen tukeminen

Säätiö on myöntänyt avustuksia tutkimukseen, joka tähtää merkittävään kansainväliseen läpimurtoon. Rahoituspäätökset on kohdistettu pääasiallisesti tutkimusryhmille eikä yksittäisiä väitöskirja - apurahoja tai stipendejä ole myönnetty. Myöskään lyhytkestoisia matka - apurahoja ei ole myönnetty.

Jatkorahoitus on ollut mahdollinen, jos tutkimus on ollut innovatiivista ja tulokset ovat osoittaneet huomattavaa tieteellistä arvoa, joka johtaa uusiin tutkimusavauksiin. Säätiön hallitus on suhteuttanut tulosten odotettua merkitystä riskinottoon. Korkean riskin hankkeen tieteellinen merkitys on onnistuessaan usein suuri, mutta se avaa epäonnistuessaankin usein uusia tutkimusaiheita.

Päätöksenteossa säätiö käyttää harkintansa mukaan ulkopuolisia neuvonantajia päätöksenteon tukena.

Lääketiede

Lääketieteen painotus on ollut edelleen merkittävä. Säätiön vuoden 2016 kokonaisjaosta noin 16,2 miljoonaa euroa on kohdistunut lääketieteen tai lääketieteellisen teknologian tutkimukseen. Lääketieteellinen tutkimus on kallista, koska tutkimussuunnitelmien tehokas toteuttaminen edellyttää riittäviä henkilöresursseja ja yleensä riittävän pitkää aikaa. Kustannuksia lisäävät myös säätiön rahoituksessa suosima palkkamalli.

Hallitus on kohdentanut lääketieteen avustuksia aikaisempien vuosien tapaan kansainvälisesti korkeatasoiseen ja kilpailukykyiseen perustutkimukseen, kliiniseen tutkimukseen sekä biolääketieteelliseen tutkimukseen. Lääketutkimuksia ja hoitovertailuja ei ole tuettu, ei myöskään pitkiä epidemiologisia hankkeita. Tutkimushankkeiden tavoitteina ovat voineet olla esimerkiksi lääkekeksinnöt, uudet hoitomenetelmät sekä lääketieteellisen teknologian keksinnöt.

Vuoden suurin avustus on myönnetty professori Hannes Lohen johtamalle "Päivitetty geenikartta koirille ihmissairauksien mallintamiseksi" – hankkeelle (1.500.000 euroa). Uusi toiminnallinen ja tarkempi geenikartta nostaa koirien geenitutkimuksen kokonaan uudelle tasolle kansainvälisesti ja mahdollistaa geenilöydöt myös geenien säätelyalueilta sekä niiden tehokkaan vertailun ihmisen

perimän kanssa. Hannes Lohen johtaman tutkimusryhmän taso on korkea ja tutkimuksen tavoitteet osoittavat korkeaa tieteellistä kunnianhimoa. Rahoitus on ollut jatkoa säätiön 2012 myöntämälle avustukselle, ja se on toteuttanut säätiön linjaa tukea innovatiivista ja tavoitteet saavuttavaa tutkimusta ajallisesti riittävän pitkään.

Turun yliopistoon perustettu Puutiaispankki Suomi perustuu keväällä 2015 käynnistettyyn kansalaiskeräykseen ja se on lajissaan ainutlaatuinen. Punkkien välittämät taudit ja riski sairastua puutiaisvälitteisiin infektioihin on lisääntyvä lääketieteellinen ongelma, joka koskettaa kaikkia kansalaisia. Punkkeja ja niiden välittämiä tauteja esiintyy koko maassa Lappia lukuun ottamatta ja ilmaston lämpeneminen lisää todennäköisesti ongelmaa. Tutkimus tuo uutta tietoa Suomen puutiaislajistosta ja lajien levinneisyydestä, jonka lisäksi se mahdollistaa puutiaisyksilöiden kantamien ihmisessä tautia aiheuttavien patogeenien analysoinnin. Tutkimus on kansallisesti tärkeää, mutta sillä voi olla myös edistyessään kansainvälistä merkitystä (1.120.000 euroa).

Suuria, yli miljoonan euron avustuksia on myönnetty Helsingin yliopiston professori Mart Saarman ja professori Timo Otonkosken ryhmille. Saarman ryhmä tutkii Parkinsonin tautia ja erityisesti sen uutta lääkehoitoa (1.485.000 euroa). Timo Otonkosken johtamat ryhmät tutkivat varhaisalkion geenejä. Tutkimus tuo merkittävää uutta tietoa diagnostiikkaan ja uusiin lapsettomuushoitoihin (1.150.000 euroa).

Lääketieteellisen teknologian kehittämiseen on myönnetty rahoitus Tampereen teknillisen yliopiston professori Jari Hyttisen, Itä-Suomen yliopiston professori Ville Kolehmaisen sekä Helsingin yliopiston professori Samuli Siltasen konsortiolle (yht 950.000 euroa). Ryhmän tavoitteena on aivohalvauksen uusi kenttäkäyttöinen kuvantamismenetelmä, joka asennetaan jokaiseen ambulanssiin, ja jonka avulla aivohalvaus voidaan luokitella luotettavasti heti. Jos oikea hoito saadaan aloitettua nopeasti, jopa täydellinen toipuminen voi olla mahdollinen. Vastaavaa teknologiaa ei ole vielä olemassa.

Teknologia

Säätiö on avannut toimintavuonna suomalaisille yliopistoille suunnatun Tulevaisuuden tekijät- haun, jonka tarkoituksena on ollut haastaa yliopistot kehittämään strategista osaamista ja pitkäjänteistä yhteistyötä yritysten kanssa. Projekti on toteutettu yhteistyössä Teknologiateollisuuden 100 – vuotissäätiön kanssa. Pilottiyhteistyössä säätiöt ovat halunneet kannustaa tutkijoita rohkeisiin avauksiin ja tekoihin, jotka luovat kasvua ja uudistavat yhteiskuntaa.

Haun keskeiset painopisteet ovat olleet digitaalisuus, kestävä kasvu ja globaali kilpailukyky. Rahoitusohjelma on kerännyt keväällä noin 140 ideaa, joista viisi hanketta on saanut yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa rahoitusta. Molemmat säätiöt ovat rahoittaneet hankkeita tasapuolisesti 1.290.000 eurolla. Useaa tutkimushanketta johtaa uransa alkuvaiheessa oleva professori.

Aalto – yliopiston professori Martti Mäntylän ryhmä yhdistää tutkimuksessaan 5 G – teknologian ja teollisen internetin. Tutkimuksen tuloksista hyötyvät niin yritykset, kuluttajat kuin julkishallintokin. Aalto – yliopiston professori Antti Oulasvirran ryhmä kehittää pilvipalvelua, joka hyödyntää tietoa käyttäjistä ja pyrkii sivustojen parempaan suunnitteluun. Tampereen teknillisen yliopiston professori Minna Lanzin johtamassa avauksessa tutkitaan, kuinka ihminen ja robotti toimivat luontevasti yhdessä ja Jyväskylän yliopistolla kehitetään professori Matti Haukan johdolla metallien talteenottoa. Aalto – yliopiston professori Mari Lundström ja tohtori Benjamin Wilson selvittävät puolestaan, voisiko Suomen metsistä löytyä ratkaisu metallipintojen suojaamiseen.

Kulttuuri – ja muu yhteiskunnallinen toiminta

Kulttuuriin kohdistuva rahoitus on ollut vajaa 3 miljoonaa euroa. Taide- ja kulttuurihankkeiden valinnassa säätiön hallitus on edellyttänyt korkeaa taiteellista laatua sekä kansainvälistä tasoa. Hankkeiden monimuotoisuudesta johtuen valintakriteerit ovat olleet tapauskohtaisia ja joustavia. Säätiön perustajien henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Avustuskohteiksi ovat aikaisempien vuosien tapaan valikoituneet kansainväliset orkesterivierailut sekä toiminta, joka jää julkisen rahoituksen ulkopuolelle tai saa sitä niukasti. Taidemuseotoiminnan painotusta on vahvistettu.

Kansainvälisten huippuorkesterien vierailukonserttisarja Helsingin Musiikkitalossa jatkuu säätiön rahoituksella vuosina 2018 – 2020. Rahoitus on jatkoa vuonna 2015 alkaneelle yhteistyölle Helsingin Juhlaviikkojen kanssa. Helsingin Juhlaviikoilla on vuosikymmenten kokemus orkesterivierailuiden järjestämisestä ja yhteydet kaikkiin merkittävimpiin orkestereihin. Musiikkitalolla ei ole vastaavia yhteyksiä eikä tuotannollisia resursseja, joten toimivaksi malliksi on osoittautunut, että taiteellinen vastuu ja riski ovat Juhlaviikoilla. Juhlaviikot voi tuotanto-organisaationsa puitteissa venyä orkesterivierailuihin, mutta näin mittavan vierailuorkesterisarjan toteuttamiseen Juhlaviikot tarvitsee lisärahoitusta.

Ensimmäiset kansainväliset sinfoniaorkesterien vierailut ovat osoittaneet suuren kysynnän kansainvälisen tason kulttuuritarjonnalle. Vierailijoina ovat olleet muun muassa Aeterna / Teodor Currentzis, Wienin Filharmonikot / Franz Welser – Möst ja Royal Concertgebouw / Daniele Gatti, Simon Bolivar / Gustavo Dudamel. Vuonna 2017 tarkoituksena on tuoda kolme orkesteria, joista West – Eastern Divan Orchestra esiintyy Musiikkitalossa huhtikuussa Daniel Barenboimin johdolla. Seuraavien orkestereiden vierailuista neuvotellaan.

Säätiö jatkaa myös Juilliard Schoolin ja Sibelius Akatemian orkesteriyhteistyön rahoittamista vuonna 2017. Yhteistyö on alkanut vuonna 2013, kun säätiö on rahoittanut Sibelius Akatemian ja Juilliard Schoolin suomalais - amerikkalaista sinfonietaiprojektia. Tapahtumapaikkoina ovat olleet Lincoln Center New Yorkissa ja Helsingin Musiikkitalo Helsingissä osana Helsingin Juhlaviikkoja. Kapellimestarina on toiminut Susanna Mälkki.

Sibelius Akatemian ja Juilliard Schoolin opiskelijat muodostavat vuonna 2017 orkesterin, jota johtaa Esa-Pekka Salonen. Orkesteri esiintyy Helsingin Juhlaviikoilla, Tukholman Östersjö - festivaalilla sekä New Yorkin Alice Tully Hallissa elokuussa 2017. Ohjelmassa on Sibeliuksen, Salosen sekä nuoren suomalaisen ja amerikkalaisen säveltäjän teokset. Kiertue on Sibelius-Akatemian Suomi 100 -juhlinnan päätapahtuma.

Yhteistyö Juilliardin kanssa on suomalaiselle musiikkikulttuurille tärkeä ja ainutlaatuinen mahdollisuus suomalaisen musiikin esittämiseen Pohjoismaissa ja New Yorkissa suomalaisen kapellimestarin johdolla ja osittain amerikkalaisten opiskelijoiden esittämänä.

Säätiö on myöntänyt miljoona euroa Kansallisgallerian säätiöpääoman kartuttamiseen. Kansallisgalleria on julkisoikeudellinen säätiö, jonka kokoelmahistoria ilmentää Suomen suuriruhtinaskunnan ja itsenäisyyden ajan sivistyneistön kulttuuritahtoa ja näkemystä. Lahjoituksella säätiö on halunnut tukea Kansallisgalleriassa ja sen kolmessa museossa, Ateneumissa, Nykytaiteen museo Kiasmassa ja Sinebrychoffin taidemuseossa tehtävää arvokasta työtä Suomen taide- ja kulttuuriperinnön ylläpitämiseksi ja kartuttamiseksi.

Säätiö on rahoittanut myös Taideteollisuusmuseon säätiön ylläpitämän Designmuseon kokoelmanäyttelyn interaktiivisen osuuden suunnittelua ja toteutusta vuodelle 2017 sekä Kiasmassa avautuvan ARS2017 - näyttelyn uusia taiteen esittämistapoja. ARS17 - näyttelyn kautta päivitetään nykytaiteen museon Kiasman tarjonta tähän päivään ja kehitetään teknisiä valmiuksia tulevaisuuden museon tarpeisiin.

Suomen itsenäisyyden juhluvuotta 2017 säätiö juhlistaa rahoittamalla New Yorkissa avautuvaa suomalaisten naistaiteilijoiden (Scherfbeck, Thesleff, Schauman ja Seseman) näyttelyä osana American Scandinavian Foundationin Suomen juhluvuoden 2017 ohjelmaa. Näyttelyyn valitut naistaiteilijat elivät Suomen poliittisen ja kulttuurillisen muutoksen 1900 – luvun vaihteessa. Näyttely järjestetään yhteistyössä Ateneumin kanssa ja siihen liittyy myös koulutuksellinen ohjelma. Säätiön toinen perustaja, rouva Jane Erkko (1936 – 2014) osallistui American Scandinavian Foundationin toimintaan useiden vuosien ajan.

Yhteiskunnallinen toiminta

Riippumaton sosiaalialan järjestö Helsinki Missio on saanut 444.500 euron rahoituksen Kaupunkilainen köyhyys tänään – hankkeeseen, jossa tutkitaan köyhyyteen ja osattomuuteen liittyvää subjektiivista tunne – ja kokemusmaailmaa. Alue on suomalaisessa tutkimuskentässä jäänyt vähälle huomiolle. Työtä ohjaa ja tukee TT Henrietta Grönlund, jolla on vahva asiantuntemus vapaaehtoistoiminnan, auttamistoiminnan ja sosiaalipolitiikan alueella.

Säätiö on aikaisemmin rahoittanut Helsinki Mission Pelastakaa sukupolvi – hanketta sekä vapaaehtoistoiminnan tutkimusta vuosina 2013 – 2015.

FT Michael Laakasuolle on myönnetty 240.000 euron rahoitus kolmelle vuodelle uuden tieteenalan ja siihen liittyvän metodologian luomista ja kehittämistä varten (Morality of Intelligent Machines). Robotiikan kehitykseen on ollut perusteltua kiinnittää huomiota, sillä robotit tulevat olemaan tulevaisuudessa merkittävä osa ihmisten arkea.

Laakasuon ryhmän tarkoituksena on tutkia ihmisten ja älykkäiden koneiden (robottien, algoritmien, tekoälyjen jne) välistä moraalista vuorovaikutusta. Tutkimusryhmä tuottaa uutta tietoa globaalille yhteiskunnalle, ja tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää älykkään teknologian kehittymiseen liittyvien lakien, normien, käytänteiden ja innovaatioiden muodostamisessa.

Laakasuon johtama tutkimus on monitieteellistä perustutkimusta sekä sen pohjalta tehtävää soveltavaa etiikkaa. Tutkimuksen löydökset asemoituvat filosofian, sosiaalipsykologian ja teknologiatutkimuksen välimaastoon.

Yliopistojen varainhankinta

Säätiö on osallistunut edellisvuosien tapaan käynnissä oleviin yliopistojen varainhankintakampanjoihin myöntämällä Tampereen yliopistolle miljoona euroa. Lahjoitus kohdistettiin yliopiston toimintaan yleisesti.

Aikaisempina vuosina valtion vastinrahoitukseen oikeuttavia pääomalahjoituksia on myönnetty Helsingin yliopiston 375 – juhluvuoden varainhankintaan kolme miljoonaa euroa, Oulun yliopiston Tule kanssamme kasvamaan – kampanjaan 1,5 miljoonaa euroa sekä Svenska Handelshögskolanin Hanken Returns – varainhankintakampanjaan miljoona euroa.

Lisäksi säätiö on myöntänyt uuden Tampere3 säätiöyliopiston perustamiseen perustajajäsenenä miljoona euroa. Päätöksellä säätiön hallitus on halunnut myötävaikuttaa uuden yliopiston pyrkimykseen nostaa tieteellisen tutkimuksen tasoa.

ERITYISET PROJEKTIT

Tanssin talo

Jane ja Aatos Erkon säätiön hallitus on myöntänyt 1.10.2014 Tanssin talon investointiin 15 miljoonaa. Investointihanketta koskeva puitesopimus on allekirjoitettu 18.12.2015.

Toimintavuonna hankesuunnitteluvaiheen rakennuttajakonsultiksi on valittu Haahtela Oy. Hankkeeseen liittyvä kaavamuutos toteutetaan hankekaavana, joka on tarkoitus laittaa nähtäville 2017. Päämääränä on, että uudisrakennus ja

peruskorjaus valmistuvat vuonna 2020. Avustus on kirjattu vuoden 2016 tilinpäätöksessä, koska neuvottelut kaavamuutoksesta ovat edenneet siten, että hankkeen toteutuminen näyttää varmistuneen.

Guggenheim museo

Säätiön hallitus myönsi 16.12.2015 Guggenheim Helsingin Tukisäätiölle viiden miljoonan euron avustuksen lisenssimaksun kattamiseen, jonka lisäksi Guggenheim Helsingin Tukisäätiölle myönnettiin toimintavuoden syksyllä 7,5 miljoonan euron laina.

Helsingin kaupunginvaltuusto hylkäsi 30.11.2016 kaupungin ja Guggenheim Helsingin Tukisäätiön ehdotuksen sopimukseksi museon rakentamiseksi. Tämän vuoksi säätiön hallitus peruutti kaikki tehdyt museon tukipäätökset. Koska päätös lisenssimaksusta oli ehdollinen ja edellytti hankkeen toteutumista, avustusta ei ole kirjattu kuluksi vuonna 2015. Myönnettyä lainaa ei ehditty maksaa Guggenheim Helsingin Tukisäätiölle, joten se ei ole saatavana taseessa.

AVUSTUSPÄÄTÖSTEN VALMISTELU JA RAPORTOINTI

Säätiössä on käytössä jatkuva haku, mutta hallitus tekee päätöksiä noin viisi kertaa vuodessa. Hakemusten valmistelu on joustavaa ja asiamies on tavannut tutkimusryhmien johtajia tai tutkijoita henkilökohtaisesti.

Avustus - ja apurahahakemusten käsittelyssä otetaan huomioon esteellisyyskysymykset sekä mahdollisen eturistiriitatilanteen vaikutus valmisteluun ja päätöksentekoon. Esteellisten henkilöiden on ensi sijassa itse ilmoitettava esteellisyydestään ja sen perusteesta. Hallituksen ja toimielinten jäsenet sekä toimihenkilöt ilmoittavat avustus - ja apurahapäätösten tekoon vaikuttavat sidonnaisuudet ja eturistiriidat eivätkä osallistu eturistiriitatilanteessa hakemusta koskevaan valmisteluun tai päätöksentekoon.

Säätiö edellyttää avustuksen saajan raportointia myönnetyn hankkeen edistymisestä ja tuloksista. Toimintavuonna raportointitapaa on yhdenmukaistettu. Muutos on ollut välttämätön avustuspäätösten suuren lukumäärän vuoksi.

Avustuksen tai apurahan saajan tulee raportoida hankkeensa varainkäytöstä ja tuloksista pitemmän avustuksen osalta yleensä vuosittain väliraportilla ja loppuraportilla. Lyhyemmän hankkeen raportointi tapahtuu, kun hanke on valmistunut. Raportista tulee käydä ilmi, miten hankkeelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet ja hankkeessa mahdolliset esiintyneet ongelmat.

Avustusten maksaminen on tapahtunut avustuksen saajan antaman maksuaikataulun mukaan, joka on voinut olla joustava. Pitempikestoisissa

hankkeissa on edellytetty taloudellista - ja sisällöllistä raportointia ennen seuraavan erän maksamista. Tutkimusavustusten maksatus on tapahtunut pääsääntöisesti yliopiston tai vastaavan tutkimusyhteisön kautta.

Lähettyessään avustus- tai apurahahakemuksen Jane ja Aatos Erkon säätiölle hakijat luovuttavat säätiölle itseään koskevia tietoja, joista muodostuu säätiölle henkilötietoja sisältävä rekisteri. Tietoa säätiön avustus- ja apurahanhakija- ja saaja rekisteristä on säätiön verkkosivuilla olevassa tietosuojaselosteessa.

VIESTINTÄ

Säätiön viestinnässä pyritään avoimuuteen ja selkeyteen. Säätiön ensisijainen viestinnän väline on omat verkkosivut, jotka on uusittu toimintavuoden aikana. Uudistuksen tarkoituksena on ollut luoda ennen kaikkea avustusten hakijoita, mutta myös muita säätiön toiminnasta kiinnostuneita varten mahdollisimman kattavat ja informatiiviset kotisivut.

Hakemusmenettelyä koskevia tietoja on täsmennetty ja hallituksen hyväksymät tieteellisen tutkimuksen- ja kulttuurihankkeiden arviointikriteerit kerrotaan nyt kotisivulla. Lisätyllä informaatiolla on pyritty edistämään säätiön tarkoituksen, tehtävien ja toiminnan tuntemista. Verkkosivuilla kerrotaan myös muut oleelliset tiedot, kuten säätiön säädekirja, säätiön säännöt, hallituksen jäsenet ja talous- ja työvaliokunnan jäsenet sekä säätiön toimintakertomus ja taloudelliset tiedot. Säätiön toiminnalliset – ja taloudelliset tunnusluvut ovat toimintakertomuksen liitteenä.

Päätetyistä avustuksista julkaistaan tiedot verkkosivulla mahdollisimman pian hallituksen kokousten jälkeen. Avustusluettelo täydennetään niiden hankkeiden osalta, joiden toteutuminen varmistuu myöhemmin. Merkittävistä muutoksista säätiön toiminnassa, varallisuudessa tai hallinnossa kerrotaan tarvittaessa.

Avustuspäätöksiä myöntö- tai hylkäysperusteita ei julkisteta, eivätkä asiantuntijoiden nimet ole julkisia.

Säätiö antaa säännöllisesti lehdistötiedotteen avustuksistaan.

SÄÄTIÖN TALOUS

Yleistä

Säätiön omaisuus koostui vuodenvaihteessa arvopaperisalkusta, johon sisältyi säätiön suoraan omistamat hajautetut arvopaperit ja Sanoma Oyj:n osakkeet. Tämän lisäksi säätiö omistaa Oy Asipex Ab:n koko osakekannan. Oy Asipex Ab:n kotipaikka on Helsinki ja yhtiöllä on täysin omistettu sveitsiläinen tytäryhtiö Asipex AG. Sijoitustoimintaa harjoittavan Oy Asipex Ab:n osakekanta siirtyi Jane ja Aatos

Erkon säätiön omistukseen Ministeri Aatos Erkon testamentin myötä vuonna 2012. Kokonaisuuden markkina-arvo oli yhteensä 1063 miljoonaa euroa 31.12.2016. Omaisuudesta 90 % oli sijoitettuna osakkeisiin.

Säätiön suoraan omistama hajautettu sijoitusvarallisuus oli markkina- arvoltaan 203 miljoonaa euroa sisältäen käteisvarat, säätiön omistamien Sanoma Oyj osakkeiden (39.820.286 kpl, 24,46 % osakkeista ja äänistä) markkina-arvo oli 328 miljoonaa euroa ja Asipex- konsernin sijoitussalkun markkina-arvo oli 524 miljoonaa euroa sisältäen käteisvarat. Lisäksi säätiön omistamien asunto-osakkeiden kirjanpitoarvo oli 9 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelma

Konserni

Varsinaisen toiminnan kuluja jäämä oli 52,8 miljoonaa euroa (2015: 33,7 miljoonaa euroa). Toimintavuonna päätetyt avustukset olivat noin 27,5 miljoonaa euroa (27,8 miljoonaa euroa). Vuodelle 2016 kirjattiin avustuksia 42,0 miljoonaa euroa (22,9 miljoonaa euroa) sisältäen Tanssin talon 15 miljoonan euron avustuksen. Konserniliikkeen poistot kauden aikana olivat 10,3 miljoonaa euroa (10,3 miljoonaa euroa). Muut toimintakulut olivat 0,5 miljoonaa euroa (0,5 miljoonaa euroa).

Säätiön omistamien sijoitusten kirjanpidollinen tuotto toimintavuoden aikana oli 156,9 miljoonaa euroa (kulu 2,8 miljoonaa euroa). Suurin erä oli pysyvien vastaavien sijoitusten (Sanoma Oyj) arvonalentumisen palautukset 116,4 miljoonaa euroa (arvonalennus 26,1 miljoonaa euroa, arvonalentumisia on kirjattu vuosina 2013-2015). Muita eriä olivat tytäryhtiökonsernin nettotuotto 18,3 miljoonaa euroa (3,5 miljoonaa euroa), sijoitusten myyntivoitot 13,2 miljoonaa euroa (4,4 miljoonaa euroa), osinkotuotot 6,1 miljoonaa euroa (9,5 miljoonaa euroa) ja rahastojen voitto-osuudet 2,4 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa).

Vuoden 2016 tilikauden ylijäämä oli 104,1 miljoonaa euroa (alijäämä 38,1 miljoonaa euroa). Tilikauden tulos ilman pysyvien vastaavien sijoitusten (Sanoma Oyj) realisoitumattomia arvomuutoksia oli 12,3 miljoonaa euroa alijäämäinen (alijäämä 12,0 miljoonaa euroa).

Emosäätiö

Emoyhtiön vuoden 2016 tilikauden ylijäämä oli 96,1 miljoonaa euroa (alijäämä 31,3 miljoonaa euroa). Tilikauden tulos ilman pysyvien vastaavien sijoitusten (Sanoma Oyj) realisoitumattomia arvomuutoksia oli 20,3 miljoonaa euroa alijäämäinen (alijäämä 5,2 miljoonaa euroa).

Lähipiiritoimet

Säätiön hallituksen palkkiot ja asiamiehen ennakonpidätyksenalainen palkka ovat toimintavuotena olleet yhteensä 245.194 euroa.

Hallituksen jäsenille on maksettu kuukausittaista palkkiota sekä kokouspalkkiota hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä. Hallituksen puheenjohtajan kuukausipalkkio on ollut 1.200 euroa kuukaudessa ja jäsenten ja varajäsenen 1.000 euroa kuukaudessa. Kokouspalkkiota hallituksen ja valiokuntien puheenjohtajille on maksettu 500 euroa ja jäsenille ja varajäsenelle 400 euroa. Palkkioihin ei ole tehty korotuksia toimintavuonna.

Jane Erkon testamentin johdosta säätiön omistukseen on tullut yhdeksän asunto-osaketta, joiden vuokralaiset Jane Erkko on valinnut. Vuokrasopimusten sisällön on määritellyt Jane Erkko ennen asunto-osakkeiden siirtymistä säätiön omistukseen. Säätiö on veloitettu noudattamaan vuokrasopimusten ehtoja nykyisten vuokralaisten kanssa. Kaikkien asuntojen vuokralaisilta peritty vuokra on ollut markkinahintaista vuokraa alempi. Yhdessä näistä asunnoista on asunut asiamiehen poika perheineen 30.4.2016 saakka, jonka jälkeen vuokrasopimus on päättynyt. Kuukausittainen 1.000 euron vuokra ei ole vastannut markkinahintaa. Markkinavuokrana voitaneen pitää 1.857 euroa kuukaudessa, joka perustuu Verohallinnon päätökseen vuodelta 2016 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista.

Säätiöllä ei ole ollut tilintarkastajien palkkioiden lisäksi muita vastikkeellisia tai vastikkeettomia tapahtumia lähipiiriin kuuluvien kesken. Säätiö ei ole myöskään antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville.

Sijoitustoiminta

Säätiökonsernin sijoitusten tuotto vuonna 2016, huomioiden realisoitumaton markkina-arvojen muutos, oli 24,9 % (2015 6,8 %). Sijoitustoiminnan absoluuttinen tulos oli erinomainen ja osakkeiden tuotto ylitti selvästi markkinatuoton vastaavalla maantieteellisellä allokaatiolla laskien. Poikkeuksellisen korkea vuosituotto johtui Sanoma-osakkeen kurssinoususta. Ilman Sanoma Oyj:n osakkeita kokonaistuotto huomioiden realisoitumaton markkina-arvojen muutos, oli 4,4 % (11,1 %).

Säätiön varallisuuden markkina-arvo (sisältäen Asipex-konsernin) oli vuoden vaihteessa 1063 miljoonaa euroa (876 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 90 % (91 %), korkosijoitusten 9 % (8 %) ja asunto-osakkeiden 1 % (1 %).

Sanoma Oyj osakkeet

Säätiö omistaa 39.820.286 kpl Sanoma Oyj:n osaketta, jotka edustavat 24,46 prosenttia Sanoma Oyj:n osakkeista ja äänistä.

Sanoma Oyj:n osinkotuotto säätiölle oli vuonna 2016 4,0 miljoonaa euroa (7,5 miljoonaa euroa). Realisoimaton arvonmuutos huomioiden tuotto oli 118 %.

Riskien hallinta

Omaisuuksien reaaliarvon säilyttäminen ja kasvattaminen pitkällä aikavälillä on sijoitustoiminnan ensisijainen tavoite. Säätiön sijoitustoiminnan tavoitteena on myös vakaa kassavirta ja riittävä maksuvalmius, jolla turvataan varsinaisen toiminnan jatkuvuus. Sijoitushorisontin ollessa pitkä sijoitusstrategia on osakepainotteinen (osakepaino oli vuoden lopussa 90 %) ja sijoitussalkkua ei yleisesti ottaen suojata. Lyhyen aikavälin kurssimuutoksilla ei ole säätiön kannalta merkitystä, koska säätiö pyrkii hyvään reaalitytuottoon ja kassavirtaan pitkällä aikavälillä.

Sijoitusstrategian mukaisesti sijoitukset on hajautettu maantieteellisesti, toimialoittain, yhtiökohtaisesti ja valuuttamääräisesti. Sijoitukset ovat pääasiassa likvideissä arvopapereissa ja rahastoissa, jotka voi nopeasti muuttaa rahaksi, eli säätiön rahoitus- ja likviditeettiriski on hyvin pieni.

Kotimainen ja kansainvälinen taloudellinen tilanne heijastuu säätiön sijoituksiin. Sijoitustoiminnan riskit liittyvät pääasiassa yleiseen markkinariskiin, eli kansainvälisten osakemarkkinoiden ja osinkotulojen kehitykseen pitkällä aikavälillä. Lisäksi säätiön omaisuudesta yli 30 % koostuu Sanoma Oyj:n osakkeista, jotka muodostavat suurimman yksittäisen hintariskin.

Rahavarojen hoito ja sijoitustoiminta on tehty hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti ja sijoitustoimintaan liittyvät asiat on käsitelty säätiön talousvaliokunnassa.

Asipex-konsernin sijoitustoiminta ja riskien hallinta noudattavat yhtiön hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa, joka on linjassa yllä kuvatun Jane ja Aatos Erkon säätiön sijoituspolitiikan kanssa.

HALLINTO

Hallitus

Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Nils Ittonen ja varapuheenjohtajana Juhani Mäkinen. Heidän toimikautensa kestää seuraavaan vuosikokoukseen saakka.

Hallituksen jäseniksi valittiin vuosikokouksessa 30.3.2016 uudelleen Heli Rahka, Reetta Meriläinen, Kerstin Rinne ja Mikko Mursula. Uudeksi jäseneksi valittiin

Marianne Heikkilä. Heidän toimikautensa kestää seuraavaan vuosikokoukseen saakka. Hallitus on kokoontunut toimintavuoden aikana viisi kertaa.

Talousvaliokunta

Säätiön hallitus nimesi vuosikokouksessa talousvaliokunnan puheenjohtajaksi Mikko Mursulan ja jäseniksi Nils Ittosen, Marja Leskisen ja Karl Tujulinin.

Talousvaliokunta seuraa finanssimarkkinoiden sekä talouden yleistä kehitystä ja toimii hallituksen vahvistaman sijoitusstrategian puitteissa. Talousvaliokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana kuusi kertaa.

Työvaliokunta

Säätiön hallitus nimesi vuosikokouksessa työvaliokunnan puheenjohtajaksi Nils Ittosen ja jäseniksi Juhani Mäkisen ja Marja Leskisen.

Työvaliokunta valmistele hallituksen päätettäväksi tulevat asiat. Työvaliokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana neljä kertaa.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry

Jane ja Aatos Erkon säätiö on Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry:n jäsen. Neuvottelukunnan tarkoituksena on toimia apurahoja jakavien suomalaisten yleishyödyllisten säätiöiden, rahastojen ja yhdistysten yleisten ja yhteisten etujen ajajana sekä edistää ja kehittää jäsenistön hyvää toimintatapaa ja ammattitaitoa.

Säätiön asiamies on ollut toimintavuoden aikana yhdistyksen hallituksen jäsen sekä yhdistyksen viestintätoimikunnan jäsen.

Toimihenkilöt

Säätiön asiamiehenä on toiminut Marja Leskinen ja osapäiväisenä toimihenkilönä Dita Eklund.

Konsernin henkilöstö keskimäärin tilikauden aikana oli kuusi henkilöä.

Tilintarkastus

Säätiön hallitus on valinnut vuosikokouksessaan 30.3.2016 säätiön tilejä tarkastamaan KHT, KTM Samuli Perälän ja PricewaterhouseCoopers Oy KHT

tilintarkastusyhteisön sekä varatilintarkastajiksi KHT, KTM Sari Airolan ja KHT, KTM Marko Kämpin.

KULUVAN VUODEN TOIMINTA

Toimintavuoden aikana selvitetään, valmistellaan ja päätetään avustuksista sekä seurataan ja valvotaan myönnettyjen avustusten toteutumista.

Avustusten kohteet valitaan säädekirjaan merkittyjen tavoitteiden mukaisesti ja avustuspäätöksiä kohdennetaan edelleen suurempiin avustuskohteisiin. Säätiö jatkaa perustajien valitseamalla linjalla myöntäen avustuksia ensisijaisesti kansainvälisesti korkeatasoisen tieteellisen tutkimuksen tukemiseksi. Taide – ja kulttuurihankkeiden avustukset kohdistetaan korkeatasoisiin kansainvälisen tason projekteihin.

Yhteistyö Teknologiateollisuuden 100 – vuotissäätiön kanssa jatkuu.

Säätiön vuosittain jakama avustusmäärä on kasvanut vuodesta 2012. Tähän mennessä säätiön jakama avustusmäärä ylittää 110 miljoonaa euroa. Uusien suurten avustusten osalta on otettava huomioon taloudelliset rajoitteet sekä Tanssin talon investointipäätöksen vaatima merkittävä rahoitus.

Säätiön sijoitusomaisuuden lyhyemmän ja pidemmän aikavälin toteutuneet tuotot sekä tuotto-odotukset ja taloudellinen tilanne otetaan huomioon avustuspäätöksiä tehtäessä.

Vuoden 2016 avustuspäätökset:

Professori Hannes Lohi, Helsingin yliopisto. Improving the dog genome knowledge as a model for human health, 1.500.000€

Professori Mart Saarma, Helsingin yliopisto. CDFN Fragment – A Completely New Treatment for Parkinson´s Disease, 1.485.000€

Jane ja Aatos Erkon säätiön ja Teknologiateollisuuden 100 – vuotis säätiön yhteinen pilottiohjelma, 1.290.000€

- Aalto- yliopisto, Martti Mäntylä. 5G meets Industrial Internet (5G@II), 940.000 euroa
- Aalto- yliopisto, Antti Oulasvirta. Itseoptimoivat www-palvelut, 370.000 euroa
- Jyväskylän yliopisto, Matti Haukka. Metallien talteenottoon soveltuvat 3D – tulostusmateriaalit, 370.000 euroa
- Aalto- yliopisto, Mari Lundström, Ben Wilson. Biorefinery Side Stream Materials for Advanced Biopolymer Metal Coatings, 470.000 euroa
- Tampereen teknillinen yliopisto. Jussi Halme, Minna Lanz. Ihmisen ja robotin luonteva yhteistyö, 430.000 euroa

Neuroradiologian dosentti Vesa Kiviniemi. Oulun yliopistollinen sairaala. Glymfaatinen pulsaatio neurodegeneratiivisissa sairauksissa, 1.200.000€

Professori Timo Otonkoski, Helsingin yliopisto. Varhaisalkion geenit – avain lapsettomuushoitoihin ja uudentyyppisiin kantasolulinjoihin, 1.150.000€

Professori Ilppo Vuorinen, Turun yliopisto. Puutiaispankki Suomi, 1.120.000€

Tampereen yliopisto. Varainhankintahanke, 1.000.000€

Tampere3 yliopistofuusio, 1.000.000€

Kansallisgalleria, Kansallisgallerian säätiöpääoman kartuttaminen 1.1.2016 – 30.6.2017, 1.000.000€

Professori Jari Hyttinen, professori Ville Kolehmainen ja professori Samuli Siltanen, Tampereen teknillinen yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Helsingin yliopisto. Aivohalvauksen sähköinen kuvantaminen, 950.000€

Professori Akseli Hemminki, Helsingin Yliopisto. Syövän hoito T-soluterapialla 900.000€

Professori Mikael Skurnik, Helsingin yliopisto. Faagiterapia – biologinen menetelmä (antibioottiresistenttien) bakteeri-infektioiden hoitoon, 850.000€

Professori Veli – Matti Kähäri, Turun yliopisto. Ihosyövän molekyyli- ja kudoksen proteiinikoostumukseen perustuvan uuden diagnoosimenetelmän kehittäminen, 800.000€

Professori Jari Hyttinen ja Professori Risto Orava, BioMeditech, Helsingin yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto. A Novel Multi-physical Micro Computed Tomography Method for 3D Imaging of Biological Samples, 728.000€

FT Varpu Marjomäki ja akatemiaprofessori Hannu Häkkinen, Jyväskylän yliopisto. Älykkäiden viruskoettimien kehittäminen ja käyttö uusien viruslääkkeiden löytämiseksi, 650.000€

LKT Kalle Saksela, Helsingin yliopisto. Kroonista immuuniaktivaatiota aiheuttavat solunulkoiset vesikkelit HIV infektiossa: molekyyli- ja diagnostinen monitorointi ja lääkekehitys, 650.000€

PhD Fallarero Adyary, Helsingin yliopisto. Novel Quorum Sensing Inhibitors to target Bacterial Biofilms Infections, 640.000€

Professori Peter Slotte, Åbo Akademi. Miten keramidi ja sen rakenteelliset analogit voivat muodostaa valkuaisaineita läpäiseviä kanavia mitokondriaalisiin kalvoihin, 605.000€

FT, apulaisprofessori Sanna Lehtonen, Helsingin yliopisto. Uusia lähestymistapoja tyypin 2 diabeteksen ja sen kardiovaskulaaristen komplikaatioiden hoitoon, 590.000€

Fat Merja Voutilainen, Helsingin yliopisto. CDF:n ja CDF-johdannaisten tehon ja annostelun optimointi kokeellisissa ALS-tautimalleissa – kohti kliinisiä kokeita, 543.000€

Juilliard School / Sibelius Akatemia, Orkesteriyhteistyö 2017. Osittain peruutettu (300.000€), 520.000€

FT Tanja Tarvainen, Itä-Suomen yliopisto. Quantitative imaging using light and sound, 500.000€

Professori Cecilia Sahlgren, Åbo Akademi. Regulation of Notch3 by Pim kinases – novel possibilities for Notch targeted therapy in breast cancer, 478.000€

Helsinki Missio ry, Kaupunkilainen köyhyys tänään, 444.500€

Professori Marko Vauhkonen, Itä-Suomen yliopisto. Functional 4D imaging in PET and fMRI, 434.000€

Akatemiaprofessori Kai Kaila, Helsingin yliopisto. Syntymänaikainen aivovaurio: neurobiologiset mekanismit, ennaltaehkäisy ja uudet hoitomenetelmät, 390.000€

FT Jonathan Massera, Tampereen teknillinen yliopisto. AGATE: bioActive Glass scAffold for Tissue Engineering, 390.000€

Professori Janne Ihalainen ja apulaisprofessori Veikko Linko, Jyväskylän yliopisto ja Aalto yliopisto. Modular photoswitchable nanotweezers for controlling biochemical reactions, 376.000€

Helsingin Juhlaviikot. Kansainväliset orkesterivierailut Helsingin Musiikkitalossa vuosina (2018– 2020), 360.000€

LitT, FT Harri Piitulainen, Aalto yliopisto. Proprioseptiikka aivojen sensorimotorisessa integraatiossa – terveillä, CP lapsilla ja kuntoutuvilla aivohalvauspotilailla, 350.000€

LT, professori Perttu Lindsberg, Helsingin yliopisto. Akuutti aivoinfarkti – biomarkkereista täsmä hoitoon, 350.000€

TkT Mikko Hokka, Tampereen teknillinen yliopisto. Sydämen toiminnan arviointi ja automaattinen monitorointi avosydänleikkauksen aikana, 330.000€

FT Vootele Voikar, Helsingin yliopisto. Housing environment and species-specific behavior of laboratory mice, 320.000€

Suomalainen Kamariorkesteri ry, Suomalaisen Kamariorkesterin nuorisorkesterihanke 2017 – 2019, 300.000€

FT Minna Kaikkonen – Määttä, Itä – Suomen yliopisto. Tehostajavarianttien rooli tyypin 2 diabeteksessä ja sepelvaltimotaudissa, 291.000€

FaT, dosentti Timo Myöhänen, Helsingin yliopisto. Prolyylioligopeptidaasin (PREP) proteiinikertymäsairauksien yhteinen tekijä ja mahdollinen rappeuttavien aivosairauksien lääkehoidon kohde, 260.000€

FT Michael Laakasuo. Moralities of Intelligent Machines, 240.000€

Nuorten pianoakatemian tuki ry. Kansainvälisten huippuopettajien vierailut/Kansainvälinen yhteistyö, 2016 – 2019, 240.000€

FT Kira Holmström, Helsingin yliopisto. Tutkimus vaihtoehtoisten hengitysentsyymien mahdollisesta terapeuttisesta sovelluksesta hermorappeumasairauksissa, 220.000€

FT Petri Turhanen, Itä-Suomen yliopisto. H-Cat, vihreän kemian työkalu orgaanisten lisäys- ja korvausreaktioiden tekemiseen, 219.000€

FT Jaakko Pohjoismäki, Itä-Suomen yliopisto. Mitokondriohormeesin hyödyntäminen solujen terveyden ylläpidossa, 210.000€

FT, dosentti Matti Jauhiainen, Lääketieteellinen tutkimuslaitos Minerva
Angiopoietiinien kaltaisten proteiinien 3 ja 4 toimintamekanismit ja
biomarkkerirooli rasva- ja sokeriaineenvaihdunnassa, 202.000€

FT Päivi Onkamo, Helsingin yliopisto ja Tübingenin yliopisto, Saksa Suomalais-
ugrilainen muinaisgenomi (SUGRIGEN), 200.000€

Edistyksellinen nykytanssi – ja baletti yhdistys ry (ENBY) Susanna Leinonen
Companyn Tanssisesonki vuosille 2017 – 2019, 200.000€

PhD Venkatesan Rajaram, University of Oulu. Structure and cell entry mechanism
of mycobacterial mammalian-cell-entry-1 proteins, 200.000€

Nykytaiteenmuseo Kiasma, Kansallisgalleria ARS17, 2017, 200.000€

FT Andre Ribeiro, Tampereen teknillinen yliopisto Pioneering the Engineering of
Synthetic Genetic Circuits to Control Cellular Processes, 184.000€

American Scandinavian Foundation. Independent Finland – Images of the Modern
Woman näyttelyn järjestämiseen New Yorkissa 2017, 175.000€

Crusell-seura ry. Kansainvälinen Crusell-huilukilpailu 2017, 60.000€

Taiteilijakoti Erkkola / Tuusulan museo. Julkaisu J.H.Erkosta ja Erkkolasta, Tieto-
ja taidekirja, 60.000€

FT Katja Näreoja, Karoliininen Instituutti, Tukholma, Ruotsi. Molecular Basis Of
Nucleosome Structure And Functioning, 34.000€

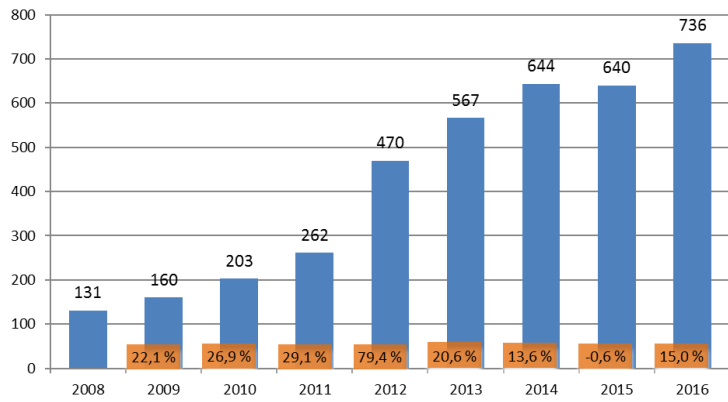
PhD Deguchi Takahiro, Turun yliopisto. Development id 3D super-resolution
tomographic fluorescence STED microscopy to image tumor 3D culture model at
near physiologically-relevant state, 28.000€

Sulasol, Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry. Nordklang16-koulutusfestivaali
Turussa 3.6. – 7.8.2016, 20.000€

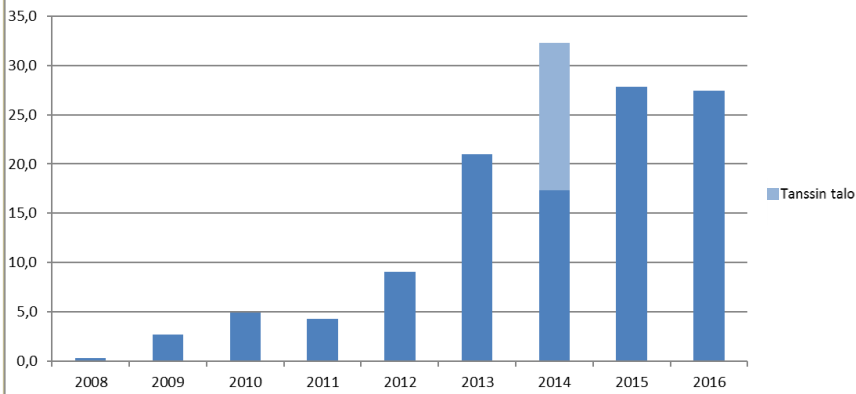
Cathedral of St John the Divine. Vigilia kuoroteoksen ensiesitys ja radiointi New
Yorkissa 2016, 20.000€

Orimattilan Erkkö-lukio. Vuosittain jaettavat stipendit, 4.900€

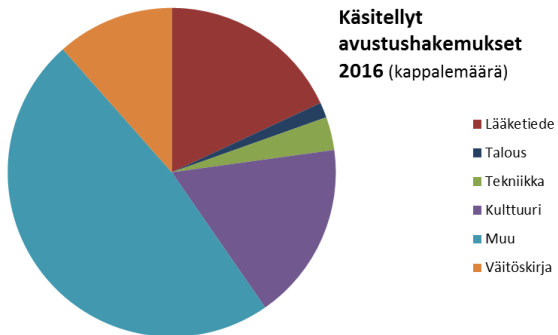
Jane ja Aatos Erkon säätiö
Käsittellyt avustushakemukset 2008-2016 (vuosittainen määrä ja kasvu- %)

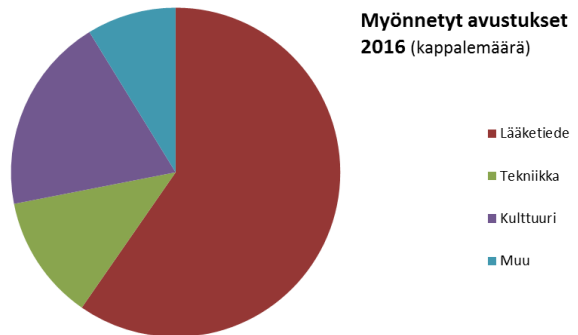
Jane ja Aatos Erkon säätiö
Avustukset 2008-2016 (M€)

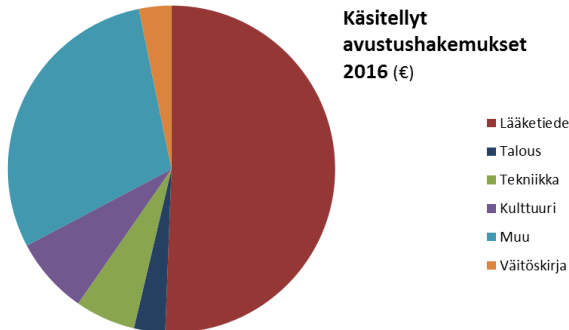
Käsittellyt avustushakemukset 2016 (kappalemäärä)

Myönnetty avustukset 2016 (kappalemäärä)

Käsittellyt avustushakemukset 2016 (€)

Myönnetty avustukset 2016 (€)

